

Michael Roth

PUTNEŅ! LAIKĀ SOLTYS ZĪMYS

1.

Putneņ! Laikā soltys zīmys
Kur ir tovs pereklis?
Zam dabasim, zam dabasim!
Ir gon vāļ kōds kaktenš,
Kōda sylta vītená
Īkš grumbom,
Īkš šķierbom!
Tur taisu perekleni,
Vyslobōku vīteni
Zam dabasim.

2.

Putneņ! Kod jau plyks ir teirums,
Kur tod ir tovs barūklis?
Īkš Dīva rūkys, Īkš Dīva rūkys!
Ir gon vāļ kōds gryudenš,
Kōda moza ūdzená
Pi celenim,
Pi stidzeņom.
Tur atrūnami tai voi šai,
Bet atrūnu sáv barūkli
Īkš Dīva.

3.

Putneņ! Kod jau sausi zori,
Kur tod tova dzīsmená?
Īkš sirdš dziļuma, Īkš sirdš dziļuma

Guļ tur daudz vāļ dzīsmēņu,
Daudz naizplaukušu zīdeņu
Sirdš klusā dybynā!

Atnōk dreiz pavasarená,
Atsadzeivynoj dzīsmená,

Dīvu teic nu sirdš dziļuma,
Dīvam dzīd, nu sirdš dybyna.

(1774-1785)

Pīters Miglinīks

ÁJ, ÁJ, NABĀDOJ

Jemit, draugi, glōzis rūkā,
Izdársim pa vīnai.

Tymā gori sleicynōsim,
Bādai acis aizlīsīm.

Áj, áj, nabādoj,
Ceinā vysu giusim!
Osorys, kas byrdynoj,
Napaleidzās m̄ysim.

Iz pasaulá laimá jir,
Toļka na deļ m̄ysu;
Iz pasaulá prīca jir,
Toļka na deļ vysu.

Áj, áj, nabādoj,

...

Nataisneiba iz pasaulá
Krepka jir kai myurş,
I myuru m̄ysim ai kulākim
Nikod nasasiş.

Áj, áj, nabādoj,

...

Bodu cīst, mās dajiukuši,
Mōkom treisāt soltumā.
Ka nabogim draugu nav,
Tys jau seņ ir zynoms.

Dzár, brōļ, nabādoj,
Pōrdzeivōsim vysu;
Ar osorom bādom sovom
Napaleidzāt mýsim.

Kuram tikai saulá speid,
Tys nikod naīgōdōš,
Ka daudz kurim cīži solts
Jir iz šō pasaulá.

Dzár, brōļ, nabādoj,

...

Gotovi da ašná sišt
Jir vysod ubogu,
Ka jys olkons býdams nūzūg
Maizis gorūzeni.

Dzár, brōļ, nabādoj,

...

Zalta telim nazaklonit,
Cytu laimái naskaudit;
Pret vareigim, šō pasaulá
Capuris jiuš nalauzit.

Dzár, brōļ, nabādoj,

...

Lepneigim jiuš kulāk rōdit,
Dūdit rūku nabogim;

Na brovī durit nataisneibai,

Bet taišni pošā acī.

Dzár, brōļ, nabādoj,

...

(1870-1883)

ŪDA DZĪSMÁ

Kas tik cīži sareibāja,
Zam ūzula ducājās?
Voi na ūdenš nūsleidāja
iz gaļvenis nūkrysdams
nu zora, nu zora.

Teç, skrīņ dreižōk, myusená,
apraug sova draudzená,
kurs sáv koklu salauzāja
i sōnkauļus sadauzāja
nūkrysdams, nūkrysdams.

Naraud, myusená, maná,
Pamesšu vysu deļ tevá;
palikš táv muni rogi,
grozns daguns i nogi
deļ tevá, deļ tevá.

Div išņovys tauku
býš táv deļ aizleja;
gūrnus munus sarūteisi
i ar gali borōsīs
kas dīnys, kas dīnys.

Teç dreižōk braņdīna,
lai lab vysi atsadzársim
i rūcenis saslīsim,
žyčeidami ūdenám
krytušam, biedeigam.

(1880-1899)

Rainis

MUNU JAUNU DINU ZEME

Munu jaunu dinu zeme,
Sen' tewis naredzeju
Sapynūs tik tu man' rodis,
Kad es guliu waliom acim.

 Kad es guliu waliom acim,
 Rukas atlaidis nu dorba.

Munu jaunu sap'nu zeme,
Kur ir wel tik skaisti sapniot?
Sylta saule, agrūs zidūs
Klusums staigoj leidz ar smordu,
 Klusums staigoj leidz ar smordu,
 Wydā wad aiz rukom worgu.

Munu jaunu worgu zeme,
Woi tu wel tik skaista esi?
Wiglā myglā, maigā lejā
Aizmyguse princesite,
 Aizmiguse princesite,
 Kad tows mudynotojs atnoks?

Munu jaunu ryupiu zeme,
Gul' wel atmatūs tew lauki?
Meži wel, kur wylkim skraidit,
Azari un staigi pūri?
 Azari un staigi puri
 Saulei wertis, motus pynut.

Munu jaunu dumu zeme,
Gul' wel zemniks šaurā ežā,

Kojas karas kaimin-daliā?
Ku tu guli? Atsamusti,
Munu jaunu dinu zeme!

* * *

Towu jaunu dinu zeme
Ir jau caluses nu miga.
Eisti broli mudynoja,
Spere durwis, parkyuns ryuce,
Spere durwis, parkyuns ryuce,
„Nyu mes leidza isim brolim”.

(“Drywa” Nr.71, 1911)

J. Pabērzs

CELINĪKS

Sūlim pīkusušīm, gryutim

Celinīks iz prišku īt.

Kristenš karinej iz kryutim;

Svidri jam par pīri riņ.

Garu ceļu jys jau gōja

A vāļ garōks jōit ir:

Tōli meklejamō mōja,

Kas nu cytom atsašķir.

Kū jys meklej? Kū tī gaida?

Kō deļ mūkōs svīdrus lej? –

Meklej mōju, kur nav naida,

Kur tik mīrs i laimá smej.

Bet jau vokors ... Mygla velās.

Sauleitá aiz meža nōc.

Mikrieslis i vieji celās –

Vysu reitu molu mōc.

Celinīks vys īt iz prišku,

Smogus sūļus lieni sper.

Gon jam šaubys grauž sirdš īšku,

Bet pi mierká tikļ jys cer.

Padebeši malni taisōs,

Tyvōk maun... i vātra šņōc,

Tymsums, dryumums kūpā maisōs:

Borga auka trokōļ sōc...

Pārkiunš grauž i zibšni laistōs.

Aukys trokoj, krōc i kauc.

Gunš i leits storp sevīm saistōs,

Vīsulš vysu apkōrt̄ jauc...

Celinīkam nav vairs spāka:

Vīsulš jū gar zāmi svīž.

Tod ai varu pōrcylvāka

Tōļōk iņ jys sevi spīž.

Bet jō varu salauž auka.

Kreit jys, celās, otkon kreit...

Vīneigs lymst iz plotō lauka –

Krystim zibšni pōri sleid...

Kur tys ir jō mierkis svātīs? –

Palyka tys nasasnāgts!..

Celinīka nūdūms sātīs

Mýsu prōtūs, sirdīs dagts?

(1922)

S. Putāns

PI DORBA

Sād, aiz golda „specialists”
„Gryutā dorbā” īsleicis,
Saimisteibu, jaunū sīvu,
Mozū bārnu aizmiērsis.

„Otkon maisa” — ņūrd, jys dusmōs —
Kū tei maitinā vys spīdz?
Kū lai dori... tá gunš nadag,
Tī bārns vysu laiku klīdz.

Pīpeits... nikō nasaprūtu.
Dzīsmis lobōt dorbs cik gryuts!
Parōdāt lai sabīdreibai,
Vajag vysam gludam bīt.

Dažai nazkō nateik vydā,
Cytai navā vīersroksta,
Vot tá vītā „dzagūzeitis”
Laksteigola ībōzta.

Nu tōs vajag atjimt golu,
Pi tōs eukur darakstāt,
Izīš smuki, ka pi beigom
Klōtu bōbu „pīstatāt”.

„Voi tu dreīži — vaicoj sīva —
Pōrstōsi zīšt papeiru?”
„Tivleņ. Vīersrokstu tik vīnai
Jōsadūmoj lobōku.”

Pītikš, „nastrōdoj” vairs golva,
Sōp jau piersti, mugora.

Mozō bļāun vys!.. A, vāļ šakur
Jōnūdzieš: „Pec Šekspira”...

Tfu, paņ acīs raibs jau. Tūmār
Gotovs drukai krōjumenš, —
Vairōk strōdōju kai autors.
Bet cik lobs bȳš gabalenš!?

Asmu drūs, jo nūzaklōja
„Lūti labi pōrstrōdōt”
Palyka tik pīviļceigu
Priškvōrdu vāļ izgudrōt...

(Zīdūnis Nr.7-8 1922)

OI DŪMYS MUNYS, DŪMYS

(Pec Ševčenko)

Oi jiuš dūmys, munys dūmys,
Dūmys jaunu dīnu!
Atstōjat jiuš mani īt,
Dzeivis ceļu vīnu.

As jiusus ilgi auklieju,
Leidz kai bārnu mōtá;
Maņ bej dzeivá jaukōka,
Kod jiuš bejot klōtu.

Ni tōlejā Sibirejī,
Ni iz kara lauka,
As ar jiusim nazaškeirūs,
Dūmys — muni draugi.

Jiuš maņ gōjat paleigā,
Pa gryutū dzeivis ceļu,
Šaubu breidī spāku as,
Tik pi jiusim smeļu.

Ar jums, dūmys, dzeivōju
Kūpā daudzi godu.
Koleidz dzeivī gadājās,
Sazatikļ ar bodu.

Gryuts ir stōstāṭ: tyka baiš
Maņ cīž boda nōvis,
Pōrdevu par druponom
Dūmys — draugus sovus.

Tagad vysur vīns patš as,
Bez jauneibys dūmu;
Sōp maņ sirdš, as staigoju

Vaigu dryumū, skumu.

Oi cik gryuši dzeivōt maņ

Bez jauneibys dūmu;

Atjāmá nu maná bods

Munu īpašumu.

Atdává tū sakrūpļōt

Napratieja rūkōs;

Niu as skumstu dīn i nakt,

Sirdš cīš lelys mūkys.

Kas ar munom dūmom b̄yš

Tōļōk, tū tik zyna

Tys, kas komoj, krūpļoj tōs.

Pōrgrūzeidams viņas.

(“Dūmys i nūpyutys” 1922)

Fr. Kemps

DZEIVIS SKRYTULŠ

Cik pasaulī ir taidu cylvāku,
Kas tik ād i guļ, i otkon ād, kod celās;
Pi dzeivis skrytulá tī vīnys rūkys napīdur,
Bet breinums! —Dzeivis skrytulš pa jūs prōtam velās...
(Latgalīšu lira 1929)

Tōlejō-Tyvejō

NU SENEJŌS MELODEJIS

Vacā pili spūži, gaiši,
Arfa maigys skanis lej,
Kaut kas smuidrs, lūkons, kaisleigs
Lānam menuetu dej.

Cakys, būrṡ i diamanti,
Bolta zeida šallá drab,
Kaut kas smuidrs, lūkons, kaisleigs
Maigi zylys acš aizver.

— „Dailá Jiuš kai maja vokors”...
— „Jiuš kai dzejnīks asot laipns”...

Klusi vōrdi, dzili skoti,
Pylnŷ draiskuleibys smaidis.

Maigi boltōs, snīga boltōs
Cakōs muna ilga mirdz,
Skūpstūs nadrūsūs i glaudūs
Lapnys lyupys dzīst.

Bōly sōrtōs, glazny sōrtōs
Mīlŷ princš muns gierbts,
Lieni sleiđ tī zālōs boltōs
Bezgaleigīs menuets.

— „Dailá Jiuš kai maja vokors”...
— „Jiuš kai dzejnīks asot laipns”...
Tikai prīdis dziedš šōs skanis,
Mienessš rádž i naktš...

(Zīdūnis Nr.1 1925)

O. Apels

ZĪMYS VOKORS

Kai vucyns ai div rogam,
Speid, augšā mienesš spūžš;

Kai zvierš ai osim nogim,
Ļaudš zīmys soltums kūž.

Stōv vysī lauki bolti

I vysa doba kluš.

Guļ mežā zvieri soldi

I mōjōs ļaudis duš.

Tik dzārōjs sovu dzīsmi

Pa ceļu braucūt dzīd;

Jys dzīd tu ļūti līksmi,

Jō zyrgs kai zibiņš īt.

(Dzimtenes Skaņas Nr.1 1925)

Veronika Apšeniece

Svātdīnis reitā
Nalelā leitā
Īt maitys ūgōs,
Pakalis ļūgōs.

(#LFK-190-332 1926)

O. R.

LOBS PADŪMS

Esi zemeigs, kluss i rōtns,

Paklauseigs ai lānu dobu.

Tod tāv kōja napasleidās,

Kotrs vielās tāv tik lobu,

Nasapņoj par augstom lītom:

„Pilš jau navar cālṭ nu gaisa!”

Beistīs meklāṭ jaunus ceļus:

Mieginōtōjs kļūdys taisa.

Prūjom bādž nu cytu bādom,

Ka kur priki, naaizmierš sevi.

Roksti vōrdus sovā sirdī:

„Baudāṭ vajag soldū dzeivi!”

Pyrms kū dori, vaicoj sevi:

Cik nu tō bṭš pošam loba?

Kab tik sovam vādar-kungam

Strōdōṭ irā lykums dobā.

Nasteidž pyrmīs darāṭ dorbus:

Vadeitōjam tys ir gryuši.

Lobōks omots „virknāṭ” vōrdus

I pi dorba „kolpus” syutāṭ.

Runoj skaistus vōrdus, frāzis,

Viesti uzvaru i laimi! —

Sōpom grauztōs siržu rātys,

Dzīdinoj lai tovi glaimi —

Tod tāv dzeivá līksmi smaidās

I nu grākim bṭsi teirs.

Vysi tevi gūdās, slavās,
Īzasauķ: „Vot itá veirs!”

(Zīdūnis Nr.3 1928)

A. Eglōjs

LOBS PADŪMS

Esi mīreigs, bysi laimeigs, —
āj viņ drūši svētētūs
i bez šaubom dreizā laikā
obi brauksit laulētūs.

Kōzom napažāloj naudys,
olu, veinu goldā lič,
lai koč pošam skōbs ap sirdi —
sivys rodus slavej, teic.

Lai ir vaļdeiba koč kaida —
cīneibu tai parōdi,
i par sīvītom, dīvs sorgi,
slykta vōrda nasoki.

Varbūt ticeibā tu pavōjs?—
Tod tik bīžōk bazneicā
klonīs, kristīs, — bazneickungu
pamīloj na vīnraiz-viņ.

Zyni patš, ka sōk kur nīzāt,
tī i vajag pakasāt,
a ka zōboki spīž kōjis
vajag kūr pōs apzaauť.

Ka tāv sīva naprūt vōrāt,
zupā daudzi sōlá ber;
nazadusmojīs iz sīvys:
sōļš i mīlesteiba der.

Kod jei šali nūpierķt prosa,
tu div šaļus nūpierč jai;

zeida drābjēs sīvu ītiņ,
dōrgakminim izrūtoj.

Šū padūmu ka izpiļdeisi,
tod, draugs, nazussi nikod, —
i viers zāmis mīru rassi,
i tymā saulī — dabasus.

(Latgolas Dorbs Nr.7 1929)

BIĻDÁ IZ LAUKIM

Leits i leits... bez gola leits...

Vāsrys myglys dīnys...

Taidu daudz, kam nabej dzeits

Vadzenis nivīnys.

Niulá boltýš zīmys auts

Pōri zámái klōts.

Satraukti sōc palikť ļaudš,

Namīrs prōtus mōc.

Kur jimť maizi, borūkli,

Lūpenim kū dūť?

Ai kū moksōť nūdūkli?

Kur lai naudu rūd!?

Kleist niu apkōrť zemnīcenš,

Prosa: «Kur ir dorbs?»

Deļ kimūsa maizis tam

Jōdzierđ dažs vōrds skorbs.

Aceplī, iz soltōs plīš

Bārni treisūt sād,

Tī olkoni žieli sīc:

«Maizeiti nāš, tāť!..»

Atnōk tātá nūguris,

Ūsōs pīsaļš lads;

Osorys tam acīs mirdž:

Peļneits nav ni lats.

Bārnu puļcenš gaviļōs

Tātám klōtu steidz,

Bet... dreiž gauži myrgōť sōc

Asareņu leits...

(Zīdūnis Nr.1 1929)

* * *

Iz zámi palākū kreit lānom
Ar skumu mīru pyrmīs snīgs.
Ir tōlis pylņys zylgom ānom,
I sapni zīd, zīd leidza snīgs. —
 Kur esi šymā stuņdī klusā,
 Kur esi tu, muns mīljš draugs?
 Voi sapnī, nūmūdā voi dusā
 Par mīlu breineigs zīds Táv plaukš? —
I līkās maņ, na snīgs aiz lūga,
Bet rūžu zīdu lopys kreit, —
Aiz vīntuleigōs dzeivis žūga
Tu gribi vāļ maņ pasmaideit. —
 Par zámi palākū kreit lānom
 Ar klusu mīru pyrmīs snīgs.
 Ir tōlis pylņys zylgom ānom,
 I sapni zīd, zīd leidza snīgs.

Alberts Sprūdžs

REITS

Saulá par jyuru laimeigi pōrbryda,
Dabasūs ikōpá kaļtātis.
Zōlī nu drābjom latakys nūkryta,
Dimanta spūžumā laistūtis.

Gaisma pa mozū ustobys lūdzeni
Īskrāja aceplī rūtōtīs;
Saulá pi lūga pīsyta rūceni,
Saukdama: mūstitās, celitīs!

(Latgalīšu lira 1929)

VOKORĀ

Smogi, smogi saulá velās,
Gausi cyļpoj gūvš iz sātu,
Pļovōs mīga mygla celās,
Myužeiba dziļ dzīsmi svātu.

Saimnīkmāita kōjis mozgoj,
Puisš jau taisōs pīgulī.
Aidaidā! i ōtri aizjōj,
Sūli nūdimđ pakalī.

(Zīdūnis Nr.6 1929)

SASTDĪNIS VOKORĀ

Dorbi nūbeigti steigā.

Iz pierti sleid boltī tāly.

Iz spōris vidž bezdeleiga.

— Kas dzižams jai tik vāly?

Kiup kiupādams škūrstyns,

Nu kieká plyust capumu smōrds.

Prīcojās Jōņuks i Julá:

«Býš plōcineitš meikstiņks i gords!»

(Zīdūnis Nr.6 1929)

VOSORYS VOKORĀ

Viers kūku golūtņom, kur dīvi sadadz peipis,

Kod saulis māmulá iz cytom zámom īt.

Pylns mienesš smejās tai, ka nūtreiš vacōs prīdis,

Ka jyura iudiņus iz molu steidzās liť.

A patš tod steidzeigi i klusi nūlaiž trapis,

Lai máitu gulūšu pi lūga nūskūpstāt,

Kas smogā sapynā pa kieneņ-piļom moldōs,

I mīlys rūtaļōs tik-tik vāļ turōs, voldōs.

(Latgalīšu lira 1929)

DZEIVIS NŪSLĀPUMS

Laika upī iudīnš lieni sleid
Tymsā dzeļmī nīkas napaspeid,
Krostā siežūt, gryuši nūzapyušu:
Voi vāļ reit tāpaṭ iz krosta b̄jšu?
Voi vāļ reit maṇ rosa kōjis glauss,
Jōṇu tōrpenš boltus autus ausš?...

Tōli mežūs krākdamys skrīn vōrnys,
Vokors pōri upái dīnu pōrnas,
Vyss kai bejš? I dzeivis nūslāpums
Nav par sūli tyvōk ticš pi mums: —
Voi vāļ reit tāpaṭ as krostā b̄jšu
Gryuši, gryuši siežūt nūzapyušu...

(Zīdūnis Nr.11 1930)

Konstantins Plencinīks

IZAMĪLŌJUSÁ DVÄSELÁ

Kai zalta zveinená,

Žubeitis actená,

Dzili verás —

Manī dväselá.

Viers dzelmom pasvīž

Trejzoru lapeni;

Tymsā paver

Dabasu lūdzeni.

Klusu caur krāslu

Pi maná nōk.

Glauž austeni klōt

I runōtis sōk...

Kod ciercineitš reitmaršam

Steigys sīn,

Pi kryutim maņ dväselá

Siļdātis līn...

(Sauleite Nr.2 1932)

MARTS

Kaidys sōpis i cīsšonys! —

Raud, vīnōs osorōs škiuneiša jumts.

Kai sovvaļņiks vysur lein saulis stors,

Leidz pamatam izbrodoj koponys.

Irst naboga zámeitái boltō rūta: —

Lels caurums iz placa, lels mugorā,

A saulá vāļ smīdamīs lelōku plieš, —

Ak, kas lai vairs jaunu tai sūta?!

Ceirulš naprōtā mōkūņu molā

Klīdz saulái i smejas: cir-lir-lirū-lā!

MARTA SNĪGAM

Marta snīgi jautru deju
Zīmai jaunu rūtu auž,
Pīmiersuši saulis seju,
Kas jau pavasari pauž.

Zámá vōrga, nūsolusá
Nagryb tukšu mīgu snausť,
Marta vieju pīšolkusá
Sauli gryb pi kryutim glausť.

Veľti snyga, putynōja,
Ceirulš kōzu olu dora,
Strodus cīmā aicynōja
Pasvīlpōť iz bārza zora.

Veľti martā trokoj snīgi —
Marta snīgim myužš nav gars,
Zámis kryutš jau elpoj vīgli,
Dabasūs zīd pavasarš.

(1944)

Madsolas Jōns

PŪSTEITŌJS

Kod rudinš tymsa drāgnū zāmi klōj,
Kod dzeiveib-sula kūkūs apzastōj,
Naktš maln̄y gori dubļu paļtōs brīn;
Storp tīm kaidš brīsmūnš atsarūn ar vīn,
 Šys spūks ir ļauns i nažieleigs bez māra,
 Jys bādys nas, kur snādzās tik jō vara;
 Jys karaļvaļstāi sovai apleik vysu dzieš,
 Žņaudz pavaļstņikus, vysim montu plieš.
Jys bogotijam naudu ōrā smel,
A nabogijam kuli placūs veļ;
Syuc veiru spākus, veseleibu grauž,
Tūs dzeiveibenis tyukstūšim jys lauž.
 Nu sīvu os'rom padzierīnš jam solds;
 Jam kotrā krūga sovys ādamgolds,
 Jys bārnim cereibys kai putekleišus jauc;
 Šū pūsteitōji par alkoholu sauc.

(Zidūnis Nr.9-10 1933)

LATGALĪŠAM

Bej laiki maineigi i tynsi.
Naredzieji stygu tu, kur iņ,
Kur beigsīs ceļš, cīst rinsi,
Beigsi osorys i svīdrus liņ,
Nasapņōji paņ, ka ņaiz bez lōsta dzimsi,
Dreiksteisi kai raudōņ, tai ar smīņ,
Kungi runōja: „Ka gryuši, — cīņ!”
„Dīvenš lik, tāv jōcīš, latgalīņ!”

Jau kaimiņūs i zámōs cytōs
Seņ plaucņ bej breivis zīds,
Ašnis dzeislōs strauji sytōs,
Daudz bej jaunu ceļu iņs, —
Styngums snaudá tovōs slytōs
I soldons mīgs, kas mūstīs liđz.
Nu pošys myužeibys, maņ šķiņ,
Laiks saucá: „Mūstīs, latgalīņ!”

Gaisma ausa tovā dryvā.
Cielīs, acņ sáv izberzieji,
I tod vogā tōlā, tyvā
Pymūs gaismys gryudus sieji.
Stōdi deiga, zali kliva,
Bet maitōja tūs borgi vieji.
Kotrs sōkums gryuši iņ, —
„Napīkūsti, latgalīņ!”

Seņ jau prūjom tymsa ļauna,
Nazyni, kas vōrgu vaņa,

Sylti sylda saulá jauna, —
Naryupeiba volda dažá.
Dryva zaļoj niu nu jauna.
Dreiz nōkš kļietī jauna raža,
Bet ceļš ir gars, váļ tōli iņ.
„Ceņtīs! Ceņtīs, latgalīņ!”

(Straume Nr.7 1933)

Al. Adamāns

NATICEIGŌ TOMA DZĪSMÁ

Saulis tveicī jyura vizmoj,

Sylti vieji prīdōs dzīd.

Sirdī kliust tik vīgli, labi;

Gribīs dzīdōt, gribīs smīt.

Gribīs bīt par mozu bārnu,

Pili kas nu smīlktim ceļ;

Iudini, kas dūbī līdams,

Dūmoj: „Jyura jōizsmēļ.”

Ak, tu mozīs, vēļti pyulīs, —

Gon jau tu ņaiz gudrs kliusi!

Šaubys plūsās tovu prōtu, —

Naticeigīs Toms tu bīsī.

Šudiņ smaržoj gaiss i zámá,

Šudiņ laimá sirdī plyust.

Kam tys vārtš, jo gudrīs zyna:

Reit bīs vysam jōsapyust.

Aiziš tovi ilgu kugi,

Krostā stōveisi tik vīns,

— „Izkiup dzeivá tai kai dyumi”, —

Skanās nōvis viestiejīņš.

Tam deļ tvāņ sáv mirklá baudu,

Lai, kod kryutīs dzisī sōkš gunš,

Sacāt varātu ai smaidu:

— „Skaists tu beji, mirklis muns!” —

APNYKUMS I PĪKS

Kō tu verīs dryumu skotu,

Senejīs muns draugs?

Tova dzeivá tukša kliva,

Izdzarts veina trauks?

Vuicīs piļdāt tū par jaunu.

Veinūgys vāļ augš.

Navāg skumt, ka pučis nūzīd?

Jaunys vītā plaukš,

Lai i dzeivá bȳtu glōzá,

Tūmār dzeivōt pīks.

Nasiņ pušu tukšū trauku,

Kas táv jaunu snīgš?

Kō tu verīs dryumu skotu,

Senejīs muns draugs?

Vuicīs piļdāt tukšū trauku.

Veinūgys vāļ augš.

(Straume Nr.7 1933)

Aleksandrs Alans

GAIDAMĪS LAIKS RUDINĪ

Reitā pi lūga pīklauvās saulá,

Saukdama ōrā, kur teirums i lauks;

 Pušdīņōs myglainī mōkūņu kolni

 Draudūši viestās, ka nagaiss šur braukš;

Vokorā dabasi raudōš aiz lūga;

Dzaltonōs lopys nu kūkim viejš traukš;

 Naktī viers snaudūšōs zámis dágš zvaigznis,

 Mienestenš iudiņūs sudobru jaukš.

(Zīdūnis Nr.9-10 1933)

I. S.

REŠI

Reši kurs i reši kod
Dzeivī sovā cylvāks jiut,
Ka jys ūtru ɾaiz nikod
Dzeivī naspāš cytaids bȳt.
 Reši kurs i reši kod
 Cylvāks sovā dzeivi jiut,
 Ka vairs nadzeivōš nikod,
 Ka jam zāmī myužam pyuṭ.
Reši kurs i reši kod
Sovā dzeivī cylvāks jiut,
Ka nu gaisušō nikō
Mȳsim vaira naatgiuṭ.

(Zīdūnis Nr.3-4 1934)

Aleksandrs Ancāns

RUDINEIGA ĪSKANÁ

Bierst lopu zalts...

I ilōs palākōs viejš klusi, klusi vaid.

Zam kōjom, salymstūt, čaukš, lopa voi ar skaida...

Zīds nateik calts,

Kod kreitūt, skōrusá tū pyrmō solna;

Tys mierst bez nūpyutys, tys mierst i — tūmār smaida...

Zīds nateik calts,

Kod saulái nūgrymstūt aiz tymsō mōkūņkolna,

Bierst lopu zalts.

(Zīdūnis Nr.8 1938)

Marta Skuja

SOLNA

Aizbryda sauleitá

Mōkuļu kolnā.

Palyka dvāselá

Naktī i solnā

Sastynga pušplaukā

Zylsōrti zīdi,

Aizsola otvorā

Zvaigznōju spīti.

(1936)

ILGOJŪS

Ilgojūs mōju.

Dīsgon jau gōju

I skrieju

Pret kolnu

I vieju

Caur nakti i solnu.

Niu – ilgojūs mōju.

(1938,5)

KREIT SNĪGS

Kreit snīgs,
Tik dzidri lāns, tik līgs,
Bez namīra i steigys
Kreit snīgs.

Tu nōç.
Pa boltom lājom klusi nōç,
I dvāslá saņ kai kūkļu steigys. –
Tu nōç.

Tu áj
Aiz boltom syła ānom áj,
I acīs atmirdz saulis seikys.
Tu áj.

Kreit snīgs.
Tik gurdi lāns, tik līgs,
Kreit snīgs.

(1939,1)

BREINUMI

Breinumī, cik klusi
Ausma sauli īdagusá
Sōrti mirdzūšijūs reitūs.
Breinumī, cik klusi
Saulá zīdu atvārusá
Zylsōrtijūs sapņūs veitū.

Breinumī, cik klusi
Dvāslá, smaržā nūreibusá,
Atnas laimi seņ gaideitū.

(1939,1)

Ontōns Pastors

KOLPA SĪVĀ

As bogota tāva máita,
as ar kolpu saderieju:
kolpam devu sovu rūku,
zalta zīdu vaiņuceni.

Vysi muni rodi raud,
ka as kolpa leigavená.

Naklausieju rodu, draugu,
dorbā gōju dzīdōdama:
dzīdōdama dryvā gōju,
dzīdōdama sietenī.

Kō radeni jiuš raudit,
ka as pošā naraudōju?

Dažu reitu gaisma ausa,
zámá saulis narádzāja —
vysu dīnu leiti leja,
pyutá skorbi zīmeļ-vieji.

Daža loba saimineica
cymdā slauka asarenis.

Cytu reitu gaisma ausa,
daili saulá rūtōjās.
Priķa pylna saulis dīna,
goni skali gaviļāja.

Daža loba kolpa sīva,
cymdā naudu žvadzynōja.

(Zīdūnis Nr.2 1940)

Alb. Lobreitenš

BOGOTĪS

Ilgus godus skrieju,

Dorbā svīdrus lieju,

Niu vysu kūpā licš,

Lapni ceļu golvu

Kai īgiviš lelu bolvu:

Jau asu bogots ticš!

Gon pīkusš dzeivī beju,

Bet prīceigs tōļōk eju

I vāļ tik krōju, krōju...

Muns monts ir atzeišona:

Ŗaiz bīš maņ vysa gona, —

Kod vāšš iz mīra mōju...

(Olūts Nr.6 1944)

Marija Andžāne

TREJS LĪTYS

Trejs lītys ceļoj nu kaujis

Iz bādu nūmōktū mōti...

Trejs lītys ceļoj nu kaujis

I pōrplieš syurstūšū vōti.

Vīns — mōtis dōvynōts kristenš, —

Kas dālam iz kryutim lykts tyka...

Vīns — mōtis dōvynōts kristenš, —

Kam volkōtōjs izpalyka...?

Tei ūtra — maitinis gradzys —

Kū jei tam izmaucá zvārūt...

Tei ūtra — maitinis gradzys —

Tys lik pec mīlōtō sārōt.

Tei treša — tāva jūzts zūbyns,

Kas aizstōv seņtāvu cilti...

Tei treša — tāva jūzts zūbyns —

Volkōtōjs patš duš jau smīlktī...

Trejs lītys celās nu kopa, —

Nasdamys deviejim jausmu...

Trejs lītys celās nu kopa, —

Ai nōvis drausmeigū pausmu.

(Olūts Nr.6 1944)

NOVEMBRI

Meklejūt daili,
Draugūs ar sauli
Vakar vēl beju.

Turūtis speitā,
Šudiņ nu reita,
Pret zīmeli eju.

— Aurōdams dzeisi,
Naizvareisi,
Sazavaļdeisi...!

Izgōju pietāt,
Cik stypra tāv vara,
Tu — mani svietāt...!

Pōrslys cīž maigi
Pōrzaigōdamys —
Gula par vaigu.

Smolkys zvaigzneitis
Kryta iz cymda,
Gaismōja trymdu

(Mōras Zeme Nr.48 1992)

L. Latkovskis

RUDINĪ

Ka vosorā sāv mōjis naizcieli,

To rudinī vairs napaspiesi tū.

Klīgš dzārvis tāv: jau ir par vieli

Sōkļ dorbu tagad kavātū.

 Ka jauneibā sāv drauga naatrodi,

 Kas dzeivi ryugtū soldu darāļ mōk,

 To zyni, ka bez atbolsta niu myužu vodi,

 Jo vyss, kas lobs, tik sovā laikā nōk.

(Tāvu zemes kalendars 1947)

Augusts Eglōjs

MŌTIS AICYNŌJUMS ZĪMYSSVĀTKŪS

Svātku vokors lūgā stājās klusi,
Zvaigznis otkon gaišōk mirdzāt sōk,
Skotūs as aizviņ iz celā pusi —
Varbūt bārni muni cīmā nōk.

Izauklieju, izaudzieju vysus,
Atdevu jums vysu, kas maņ bej,
Dzeivis namīrs saucá tōļōs jiusus,
Bej par šauru ustabená šei.

Ir jau labi pabūt svešōs molōs,
Cikom sirdš vāļ jauna kryutīs ir,
Meklāt dōrgakmiņus zāmis olōs,
Slōpt pec tō, kū bezgaleiba škir.

Bet kod Svātkus katedralis zvona,
Ágleitōs kod atmirdz boltýt snīgs,
Bārni, vīntuleibys — vīntuleibys gona!
Atnōcit pi maná! Kaidš bēt priks! —

Goldā boltu goldautu tod klōšu
I zam tō tik soldī smaržōš sīns, —
Klusā lyugšonā pret Pesteitōji stōšu,
Kas ņaiz dzyma nabadzeigs i vīns.

Zyrgu sajiugsit kai bierneibā jiuš poši,
Iļkšam klōtu sīsīt zvaneņu,
Cauri pīsnygušam mežam braši,
Brauksam mās iz boltū bazneicu.

Svātku vokors lūgā satymst klusi,
Zvoni lieni lieni skanāt sōk,

Bet as skotūs vāļ iz celá pusi,
Varbūt bārni muni cīmā nōk. —

(“Dzīsmas rudiņa saulei” 1943)

VOKORS

Saulá lieni nūgrymst ágļu sylā,
Rūžains purpurs mōkūņmolys sadz;
Azars klusi tynās myglā zylā,
Mienesš bōlu viejlukturi dadz. —

Polsā gaismā izzyud dīnys tōli,
Pōri laukim tymsys ānys kreit,
Naktš it vīgli, klusim samta sūlim
Tymsūs mīra pologūs mūs teiņ.

(“Dzīsmas rudiņa saulei” 1958)